

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIGA QO'YILADIGAN MALAKA TALABLARI

Abdunazarova Zebiniso Xudoyshekurovna
Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi
Mamanazarova Feruza
Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarining bilim malakasini hamda xalqaro ta'lim dasturi asosida takomillashtirish masalasi to'g'risida va ta'limning o'ziga xos xususiyatlari, uning muhim imkoniyatlari, ular o'rtasidagi bog'lanishlar haqida fikir yuritilgan.

Abstract: This article discusses the issue of improving the knowledge of primary school teachers based on the international educational program, the specific features of education, its important opportunities, and the connections between them.

Kalit so'zlar: Pedagogika, boshlang'ich, xalqaro dasturlar, o'qituvchi.

Key words: Pedagogy, elementary school, international programs, teacher

Ayni paytda, oliy ta'lim jarayonida amalga oshirilayotgan islohotlar va rivojlantirishlar jarayoni bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari qiyofasiga yangi talablarni qo'yib boradi. Bunda qo'yilayotgan yangi talablar oliy pedagogik ta'lim jarayonida hisobga olinadi va ularning ijrosiga e'tibor qaratiladi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy qiyofasida quyidagi talablarga moslik muhim o'rin tutadi:

ijtimoiy faollik;
axloqiy yetuklik;
kasbiy namunalik.

Mazkur talablar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy qiyofasi shakllantiriladi. Bugungi kunda mamlakatimizning umumiy o'rta ta'lim boshlang'ich sinflarida professional o'qituvchilar faoliyat yuritmoqda. Ular bu borada O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunining (2020-yil 23-sentyabr) 5-bobida belgilangan pedagog xodimlarning huquqi, maqomi va majburiyatlariga qat'iy amal qilishi bilan faoliyat samaradorligiga erishadi. Ayni paytda, amaliy faoliyatdagi boshlang'ich sinf o'qituvchilarining malakaviy tayyorgarligiga qo'yiladigan talablarni ular tomonidan chuqur bilishi va amal qilishi taqozo etiladi. Bu borada hozirgi kunda ham ijroda bo'lgan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2006-yil 16-fevraldagi

25-sonli Qarori bilan tasdiqlangan “Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishga qo‘yiladigan Davlat talablari”da amaliy faoliyatda bo‘lgan boshlang‘ich sinf o‘qituvchilar uchun malakaviy talablar belgilangan. Bizning yondashuvimizga binoan bugungi kunda boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari zamonaviy yondashuvlardan xabardor bo‘lishi kerak. SHu jihatdan bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari qiyofasida pedagogik, psixologik va estetik malaka bo‘rtib turishi kerak. Bu borada quydagi pedagogik malakalarni egallash maqsadga muvofiq bo‘ladi: bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari pedagogik vazifani qo‘ya olishi, o‘quv-tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil eta olishi kerak; imkon qadar har bir o‘quvchi bilan individual ishlash uslubiga ega bo‘lishi shart; o‘quv materiallari bilan ishlash ko‘nikmasini egallash bo‘lajak o‘qituvchilar uchun muhim ahamiyatga ega.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim malakasini TALIS xalqaro dasturi asosida takomillashtirish metodikasi muhim ahamiyatga ega. Unga ko'ra, o'quvchilarning o'quv fanlari kesimida bilim egallashi va o'zlashtirgan bilimlari asosida ijodiy yondashuvini tarkib toptirish muhim o'rin tutadi va uni o'quvchilarning bilim malakasini takomillashtirish metodikasi deb ataymiz. Bunda TALIS xalqaro dasturining quyidagi qoidalaridan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi:

- 1) o' quv fanlarini turkumlashtirib o' qitish;
- 2) o'quvchilarning qiziqishiga ko'ra muayyan fanlar.

Buning natijasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim malakasini TALIS xalqaro dasturi talablari asosida baholash imkoniyatlari kengayadi. Bunday yondashuv TALIS xalqaro dasturi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim malakasini har chorakda baholab borish muhim ahamiyatga ega ekanligini namoyon qiladi. Bilimlarni o‘zlashtirish yuzasidan nazorat va xolisona baholash bo‘yicha qo‘yiladigan talablar:

bilimlarni o‘zlashtirishni baholashning printsiplarini bilish;
bilimlarni o‘zlashtirishni baholashning metodlari va mexanizmlaridan xabardor bo‘lish;

standartlashtirilgan testlarni ishlab chiqishni bilish;
o‘zlashtirishni xolisona baholashga qat’iy amal qilish.

E’tibor berilsa, amaliy faoliyatdagi boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun muhim umumiy talablar belgilangan.

Kasbiy talablar. Ta’kidlangan hujjatda amaliy faoliyatdagi boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun quyidagi kasbiy talablar qo‘yilgan:

- oliy pedagogik ma'lumotga ega bo'lish;
- davlat ta'lim standartlarini va o'qitilayotgan o'quv fanlari dasturlari talablarini bilish;
- umumiy o'rta ta'lim to'g'risidagi normativ-huquqiy hujjatlarni bilish;
- sinflar, laboratoriyalar va to'garaklar xonalarini jihozlashni bilish;
- o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish va sifatini ta'minlash printsiplariga amal qilish;
- o'quv fanlarining mazmuni va ularni o'qitishda izchillikka amal qilish;

Eslatib o'tish joizki, amaliy faoliyatdagi boshlang'ich sinf o'qituvchilari ushbu umumiy va kasbiy talablarga rioya qilishi bilan faoliyat samaradorligiga erishadi hamda belgilangan kategoriyalarni egallaydi. Ularning mazkur talablarga rioya qilib borishi Malaka oshirish tizimida nazorat qilinadi hamda kuchaytirib boriladi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari oliy pedagogik ta'lim jarayonida ana shu umumiy va kasbiy talablarni o'zlashtiradi. Shunday qilib boshlang'ich sinf o'qituvchilariga qo'yiladigan malaka talablari davlat tomonidan belgilanadi, ularni o'zlashtirish va ularga amal qilish boshlang'ich sinf o'qituvchisining professionalligini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR:

1. 3.X. Абдуназарова (2024). Tabiiy Fanlarni O'Qitishda O'Quvchilar Ekologik Tafakkurini Shakllantirishning O'ziga Xos Xususiyatlari. *Inter Education & Global Study*, (3), 123-129.
2. Abdunazarova, Z. (2024). The Content Of Using The Heritage Of Central Asian Thinkers In The Formation Of Ecological Thinking Of Primary Class Students In The Teaching Of Natural Sciences. *News Of The Nuuz*, 1(1.6.1), 43-45. <https://doi.org/10.69617/Nuuz.V1i1.6.1.3664>
3. Abdinazarova Zebiniso Khudoyshekurovna, . (2024). Pedagogical Significance Of Using The Heritage Of Central Asian Thinkers In Forming Ecological Thinking In Primary Class Natural Science Lessons. *International Journal Of Pedagogics*, 4(04), 95–97. <https://doi.org/10.37547/Ijp/Volume04issue04-18>
4. Abdinazarova Zebiniso Khudoyshekurovna, & Kasimov Shavkat Urolovich.(2022). Main Tasks Of Moral Education And The Role Of Youth inlife. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(4), 547–551.
5. Abdunazarova, Z. (2024). Developing The Opportunities Of Forming Students'ecological Thinking In The Teaching Of Natural Sciences. *World Bulletin Of Social Sciences*, 32, 80-83.

6. Al-Buxoriy, Imom Ismoil. Hadis. Al jome' as-sahih. 4-kitob. - T.: - Qomuslar bosh tahririyati, 1997.- 528 b.
7. At-Termiziy, Abu Iso. Ash shamoil an-nabaviya.- T.: Cho'lpon, 1993. -112b.
8. Avazov Sh. Maktabda ekologik tarbiya.- Toshkent: O'qituvchi, 1992. 62 b.
9. Zebiniso Abdunazarova. (2023). Formation Of The Components Of Ecological Thinking In Primary Class Students. Emergent: Journal Of Educational Discoveries And Lifelong Learning (Ejedl), 4(07), 4–9.
10. Zebiniso Abdunazarova. (2024). Developing The Opportunities Of Forming Students' Ecological Thinking In The Teaching of natural Sciences. World Bulletin Of Social Sciences, 32, 80-83.
11. Zebiniso Abdunazarova. (2024). Developing The Opportunities of forming Students' Ecological Thinking In The Teaching Of Natural Sciences. World Bulletin Of Social Sciences, 32, 80-83.
12. Абдуназарова Зебинисо Формирование экологического мышления У Учащихся Начальных Классов "Экономика И Социум" 11(114) 2023
13. Абдуназарова, З. Х. (2024). Tabiiy Fanlarni O'qitishda O'quvchilar Ekologik Tafakkurini Shakllantirishning O'ziga Xos Xususiyatlari. Inter Education & Global Study, (3 (1)), 123-129
14. Z.X. Abdunazarova (2024). Boshlang'Ich Sinf O'quvchilarida Ekologik Tafakkurni Shakllantirishning Falsafiy Xususiyatlarini Takomillashtirish Ahamiyati. Inter Education & Global Study, (8), 342-348.
15. Абдуназарова З.Х. (2023). Формирование Экологического Мышления У Учащихся Начальных Классов. Экономика И Социум, (11 (114)-1), 486-489.
16. Z.X. Abdunazarova (2024). Boshlang'Ich Sinf O'quvchilarida Ekologik Tafakkurni Shakllantirishning Falsafiy Xususiyatlarini Takomillashtirish Ahamiyati. Inter Education & Global Study, (8), 342-348.
17. Zebiniso Abdunazarova. (2024). Developing The Opportunities Of Forming Students' Ecological Thinking In The Teaching Of Natural Sciences. World Bulletin Of Social Sciences, 32, 80-83. Retrieved From
18. З.Х. Абдуназарова (2024). Tabiiy Fanlarni O'qitishda O'quvchilar Ekologik Tafakkurini Shakllantirishning O'ziga Xos Xususiyatlari. Inter Education & Global Study, (3), 123-129.
19. Abdinazarova Zebiniso Khudoyshukurovna, . (2024). Formation Of Ecological Thinking In Teaching Natural Sciences. International Journal Of Pedagogics, 4(04), 91–94.

20. Abdunazarova, Z. (2024). The Content Of Using The Heritage Of Central Asian Thinkers In The Formation Of Ecological Thinking Of Primary Class Students In The Teaching Of Natural Sciences. News Of The Nuuz, 1(1.6.1), 43-45.

21. Musurmonova A. va boshqalar Umumiy pedagogika 1-qism T.: "O'zkitobsavdonashriyoti" nashriyoti, 2020. ISBN 978-9943-6296-2-2 308b. o'quv qo'llanma.